

**Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2024:8**

Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum

Sammanfattning

I betänkande 2024:8 behandlas motion 2024:62 Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum, där motionären vill uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta medel för tio stipendier om 100 000 kronor per år för teologistudier hos våra syskonkyrkor.

Utskottet pekar på att Svenska kyrkan under längre tid har arbetat med teologisk utbildning och redan stöder stipendier för studier i teologi. Utskottet menar vidare att det inte är kyrkomötets uppdrag att inrätta ytterligare stipendier.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:62.

Motionens förslag

Motion 2024:62 av Leif Nordlander, Svenska kyrkans plats i den världsvida kyrkans offentliga rum

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att avsätta medel för tio stipendier om 100 000 kronor per år för teologistudenter hos våra syskonkyrkor, och att vid tilldelningen eftersträva att lika många kvinnor som män erhåller stipendierna.

Bakgrund

Stödet till teologisk utbildning har alltid varit en viktig del av Svenska kyrkans ekumeniska åtaganden i ett globalt sammanhang. Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av engagemang med olika teologiska samarbetspartners i det globala syd och även genom strategiska samarbetsprojekt tillsammans med ekumeniska organisationer som Lutherska världsförbundet (LVF) eller Kyrkornas världsråd (KV).

Vikten av teologisk utbildning finns framskrivet i Act Svenska kyrkans strategiska plan.¹ Dessutom har teologisk utbildning en egen strategi: Svenska kyrkans strategi

¹ <https://www.svenskakyrkan.se/filer/d6d6bcd-f-b55c-4e21-8297-978979f4c62e.pdf>

för teologisk utbildning i en globalt kontext 2020–2025². Den senare relaterar till kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022, att samordna och utveckla internationella mission och diakoni. Av kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi till årets kyrkomöte framgår att arbete pågår med att utveckla, genomföra och följa upp olika initiativ inom ramen för de regionala programmen och i relation till de globala ekumeniska organen (KsSkr 2004:1). Sedan 2023 finns dessutom en tjänst på kyrkokansliets internationella avdelning för att utveckla arbetet med teologisk utbildning. Uppföljningen av arbetet delas mellan internationella avdelningen och avdelningen för kyrkoliv.

Svenska kyrkans fokus på teologisk utbildning

Begreppet teologisk utbildning är mångtydigt. Det innefattar flera utbildningsinsatser på olika akademiska nivåer och ges inom ramen för bibelskolor, seminarier, högskolor, universitet eller andra akademiska centra. Utöver formella sammanhang och utmaningar relaterade till teologisk utbildning har synen på religiösa aktörers betydelse och därmed också kyrkornas betydelse för samhällsutvecklingen under det senaste decenniet förändrats markant inom sektorn för bistånd och utvecklingsarbete, inte minst i Sverige. Denna utveckling har också påverkat synen på teologisk utbildning. Religiösa aktörer spelar en avgörande roll i utvecklingen av värderingar och för att främja social sammanhållning och förtroende.

Några av de huvudsakliga åtaganden som formuleras i strategin för teologisk utbildning i en global kontext har följande strategiska mål: ett väl utvecklat teologiskt utbildningssystem ska ha en grundstruktur med bland annat behöriga lärare, tillgång till aktuell litteratur, goda ekonomiska förutsättningar samt nationella och internationella utbyten.

Fokus på kvinnors teologiska utbildning är särskilt viktigt. Ett integrerat genusperspektiv i teologisk utbildning ger verktyg för att bekämpa ojämlika maktstrukturer i kyrka och samhälle. En välutvecklad teologisk utbildning förbereder kyrkans medlemmar att interagera med sina miljöer så att de är engagerade i samhällets utmaningar.

Viktiga fokusområden inkluderar: teologisk utbildning på grundnivå, teologisk utbildning på avancerad och forskarnivå, utbyten av elever och lärare, stipendier samt bibliotek och litteraturstöd.

Exempel på teologisk utbildning

I det afrikanska sammanhanget kan två nyckelinitiativ lyftas fram som visar något av Svenska kyrkans engagemang för kontextkänslig och effektiv teologisk utbildning.

Svenska kyrkan har, genom beslut av kyrkostyrelsen, bidragit till Lutherska världsförbundet i utbyggnaden av Héléne Ralivao Fund (HRF). Denna stipendiefond, där Svenska kyrkan bidrar med 3 miljoner kronor per år, är ett initiativ för att främja jämställdhet och ledarskap inom teologisk utbildning i Afrika. Fonden, uppkallad för att hedra Héléne Ralivao, som var en framstående madagaskisk teolog och förespråkare för kvinnors rättigheter som tragiskt mördades 2020, syftar till att ta itu med systemiska ojämlikheter mellan könen i kyrkan och samhället. HRF har gett ekonomiskt stöd till teologisk utbildning på högre nivå, vilket gör det möjligt för kvinnor att axla undervisnings- och ledarroller inom sina samhällen och institutioner. HRF har delat ut 15 stipendier och programmet Theology, Gender Justice, and Leadership Education har

2

https://www.svenskakyrkan.se/filer/578537/EN_Strategy%20for%20theological%20education%20English%20.pdf

utbildat 59 deltagare under tre år, som har genomfört mängder av seminarier och forskningsprojekt med syfte att främja genderrättvisa i sina kyrkor och lokalsamhällen.

Det andra exemplet kommer från högre utbildning i det afrikanska teologiska sammanhanget och gäller mastersprogrammet i genus, religion/teologi och hälsa som testades 2013. Pilotprojektet Gender and Health sammanförde fyra strategiska afrikanska universitet, nämligen Stellenbosch University (SU) och University of KwaZulu-Natal (UKZN) i Sydafrika, TUMA University Makumira i Tanzania (TUMA) och Ethiopian Graduate School of Theology (EGST) i Etiopien. Var och en av de fyra partnerinstitutionerna fick i uppdrag att utveckla ett kontextspecifikt mastersprogram som utforskar skärningspunkten mellan genus, religion/teologi och hälsa för att i slutändan bidra till ny kunskap och utbildningsinsatser för att möta milleniemål 4 och 5 (barn- och mödradödlighet). Tio studenter per år valdes in i programmet vid var och en av de fyra institutionerna (UKZN och EGST: 2013–2023, TUMA: 2013–2018, SUN 2013–2019). Utöver det akademiska programmet uppmuntrades institutioner att utforska kontextuella partnerskap med lokala trossamfund och organisationer inom civilsamhället för att utveckla och förbättra en djupare analys av verkligheten i skärningspunkten genus, religion och hälsa och genom detta försöka skapa förändring.

Fortsatt arbete

I oktober 2024 kommer studenter från mastersprogrammet Gender, Religion and Hälsa att samlas till en forskarkonferens i Dar Es Salaam, Tanzania. Sammankomsten har tre huvudsakliga strategiska fokusområden: kollektiv kunskapsproduktion, långsiktig utvärdering och konsekvensanalys samt skapandet av en plattform för att utforska framtida samarbeten och insatser.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:62.

Utskottet pekar på att Svenska kyrkan under längre tid har arbetat med teologisk utbildning och redan stöder stipendier för studier i teologi. Utskottet menar vidare att det inte är kyrkomötets uppdrag att inrätta ytterligare stipendier.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekumenikutskottets vägnar

Klas Corbelius, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Klas Corbelius, ordförande, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Katarina Glas, Celina Falk, Ulla Birgersdotter, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Fredrik Wallén.

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.